

Beleid Hervormde Gemeente Linschoten

Veiligheid m.b.t. seksueel grensoverschrijdend gedrag

1. Inleiding

N.a.v. ontwikkelingen in de samenleving, na eerdere schandalen in de Rooms-Katholieke Kerk, heeft er in 2024 besluitvorming plaatsgevonden in de Protestantse Kerk in Nederland om seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

In onze gemeente is door diverse gemeenteleden ook gevraagd om hier over na te denken, vooral met het oog op jongeren. Dit alles heeft geleid tot invoering van onderstaande beleid in onze gemeente per 9 januari 2025.

Hiervoor is gebruik gemaakt van teksten en materiaal van de PKN (waaronder synode besluiten), HGJB en veiligkerk.nl. Veilige Kerk is een initiatief van drie kerkelijke meldpunten voor grensoverschrijdend gedrag. Eén daarvan is het Meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR), waarbij de PKN is aangesloten.

2. Veiligheid op het kerkelijk erf

Veiligheid is ook in de kerk niet altijd vanzelfsprekend, helaas. Veiligheid in de kerk is gebaat bij bewustwording van het feit dat seksueel grensoverschrijdend gedrag¹ in alle sectoren van de samenleving en ook in de kerk, of in kerkelijke gezinnen kan voorkomen.

De verantwoordelijkheid voor veiligheid in de gemeente ligt in eerste instantie bij de kerkenraad. Maar in feite is veiligheid in de gemeente een verantwoordelijkheid van iedereen.

En als iemand zich érgens veilig zou moeten kunnen weten, dan zou dat in de kerk en in de eigen gemeente moeten zijn. Dat is zeker ook van belang voor kinderen, jongeren, personen met een beperking of andere seksuele geaardheid, of volwassenen in kwetsbare situaties. Veiligheid in de gemeente ontstaat door open communicatie, acceptatie en begrip voor elkaar in plaats van discriminatie, ook als je niet hetzelfde denkt of doet. Ten diepste vloeit dit voort uit een gelovig leven in de navolging van Christus. Dat uit zich in naastenliefde en de vrucht van de Geest (Gal. 5:22-23): liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Je zou dus kunnen stellen dat een veilige kerk het automatisch gevolg moet zijn van onze christelijke overtuiging. Onze Heere Jezus is ons hierin voor gegaan. Hij leert ons onze naasten lief te hebben als onszelf en met betrekking tot de kleinsten zegt hij: 'Laat de kinderen tot Mij komen'. God de Vader heeft zelfs Zijn eigen zoon gegeven opdat wij niet verloren gaan maar eeuwig leven mogen hebben. We mogen weten dat we onder Gods vleugels mogen schuilen, heel persoonlijk maar ook samen als gemeente.

Anderzijds belijden we en beseffen we ook, dat een mens van nature geneigd is tot het kwade, en dat ook in ons de oude mens met zijn begeerten kan opspelen (Rom. 7:14-20, Marc. 7:21-22). Het vlees kan zwak zijn, en social media kunnen daarin een kwalijke rol

¹ Seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens de definitie van het Nederlands Jeugdinstituut is wanneer iemand een ander op een manier benadert die seksueel van aard is en over de grens van de andere persoon gaat. Het is een paraplubegrip. Het gaat over verschillende grensoverschrijdende gedragingen of toenaderingen die seksueel van aard zijn. Dit kan fysiek en niet-fysiek zijn.

spelen. Als kerkenraad willen we het risico op ongewenst gedrag verkleinen en indien het toch optreedt het zo snel mogelijk signaleren om de gevolgen voor het slachtoffer te beperken.

3. Bewustwording

Ook als we ons van dat alles bewust zijn, blijkt het nog best lastig om over een kwetsbaar onderwerp als grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik in kerkelijke en pastorale relaties door te praten. Het is ook goed te beseffen dat iets dergelijks vaak klein en ogenschijnlijk onschuldig begint.

Om ongewenst (seksueel) gedrag te voorkomen is het goed om ervan bewust te zijn, hoe het kan ontstaan. We kunnen daarin leren van misstanden in andere sectoren van de samenleving. Een voedingsbodem ervoor is namelijk machtsongelijkheid of een bepaalde gezagsverhouding. In een kerkelijke gemeente valt dan te denken aan gezagsverhoudingen tussen groepsleiding en deelnemers in het jeugdwerk, tussen ouderling en pastorant, tussen diaken en hulpbehoevende, tussen vrijwilliger voor hand- en spandiensten en iemand die ondersteuning nodig heeft.

Het effect hiervan kan zijn dat iemand met overwicht grensoverschrijdend gedrag gaat vertonen. Dit kan bewust of onbewust gebeuren. De ander ervaart dat in eerste instantie wellicht niet als storend of wil daar geen aandacht aan besteden. Tot het moment dat het gevoel van veiligheid wordt aangetast. Bijvoorbeeld als iemand ongewenst te dichtbij komt of ongevraagd op een bepaalde manier aanraakt. Het kan ook gaan om subtiele of minder subtiele, maar nog steeds ongewenste, seksueel-getinte aandacht of opmerkingen.

We moeten niet bij voorbaat denken dat dit onze gemeente voorbijgaat. Het mag duidelijk zijn, dat misbruik van een gezagsverhouding of machtspositie voorkomen moet worden. Als we dit onderschrijven, dan is het eenvoudiger om hierover gesprek aan te gaan. Want we willen ieder zonder onderscheid een veilige plek bieden. Daarom is het goed als dit thema met enige regelmaat aan de orde komt in de diverse activiteiten in de gemeente.

4. Invoering van kerkordelijke maatregelen ter preventie

Met ingang van 9 januari 2025 zijn er twee vertrouwenspersonen (een vrouw en een man) aangesteld binnen onze gemeente, die daarvoor in juni 2024 hun training hebben afgerond. Het betreft: Corine van der Vaart en Matthijs Ronner.

De vertrouwenspersoon krijgt de volgende taken:

- een luisterend oor bieden aan degenen die met verhalen, vragen of meldingen met betrekking tot seksuele veiligheid in de gemeente bij hem of haar komt.
- adviseren over eventueel te nemen stappen en ondersteuning van de melder.
- gevraagd en ongevraagd adviseren richting de kerkenraad rond gesignaleerde knelpunten en preventieve activiteiten.
- jaarlijks overleggen met de kerkenraad, onder andere met een geanonimiseerd jaaroverzicht.

Verder is per 1 juli 2025 een VOG vereist voor de volgende personen:

- alle ambtsdragers
- vertrouwenspersonen zoals zojuist benoemd
- anderen die namens de gemeente pastorale taken hebben
- ieder die een taak heeft waarin men op zo'n regelmatige basis (bege)leiding geeft aan minderjarigen of kwetsbare mensen dat er een persoonlijke band kan ontstaan
- functies waarin men herhaaldelijk als enige volwassene samen is met minderjarigen of kwetsbare mensen

De planning is dat vanaf april 2025 eerst de kerkenraadsleden een VOG aanvragen. In de maanden daarna volgen de andere vrijwilligers voor wie dit nodig is. De vertaling van bovenstaande categorieën (volgens art 2 van de generale regeling) naar functies/taken in onze gemeente (en bijbehorende personen) zullen we tegen die tijd als kerkenraad vaststellen.

5. Interventie - Wie te benaderen?

Als je seksueel ongewenst gedrag ervaart of waarneemt tegenover jezelf of iemand waar je zorg voor draagt, dan is het belangrijk dit niet voor jezelf te houden maar te bespreken. Bij een eerste signaal hiervan is het beste uiteraard om direct de betreffende persoon aan te spreken op zijn woorden of gedrag.

Zodra dit niet veilig voelt of als er behoefte is aan een tussenpersoon of iemand waar je je verhaal kwijt kunt of je mee zorgen wilt delen, dan is er een aantal personen waar u of jij terecht kan. De eerstvolgende optie is om dit te bespreken met de (club)leiding, mentor of jeugdpastor, als het om onderling gedrag gaat binnen het jeugdwerk. Tenslotte is er de mogelijkheid contact op te nemen met een van de vertrouwenspersonen of een kerkenraadslid (zoals predikant, wijkouderling of jeugdouderling) die je vertrouwen heeft.

Kies daarin wat voor u of jou het beste en veiligst voelt !

De vertrouwenspersonen zijn aanspreekbaar voor alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, in het bijzonder in kerkelijk verband.

De vertrouwenspersonen zijn dus niet bedoeld voor het aanpakken van zaken als pestgedrag of huiselijk geweld. Voor aspecten die niet onder hun aandachtsgebied vallen, zullen zij doorverwijzen naar de juiste personen.

Het concept 'Veilige kerk' is breder dan wat we nu invoeren. Onderstaand plaatje probeert dat weer te geven. De vertrouwenspersonen richten zich op de linker kolom:

Veilige Kerk			
	Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag ...	Bij psychische problematiek, huiselijk geweld, e.d.	Bij pesten, ander grensoverschrijdend gedrag
Jeugdwerk	naar: vertrouwenspersoon (nieuw) kerkenraad	naar: professionele hulpverlening psychisch pastoraal team wijkouderling (pastoraat)	naar: clubleiding jeugdouderling, jeugdpastor kerkenraad
Overige activiteiten (volwassenen)	naar: vertrouwenspersoon (nieuw) kerkenraad	naar: professionele hulpverlening psychisch pastoraal team wijkouderling (pastoraat)	naar: wijkouderling moderamen kerkenraad

6. Vervolgstappen en vasthouden van het beleid

Als onderdeel van het schrijven van het nieuwe kerkelijke beleidsplan zullen we expertise van de vertrouwenspersonen benutten en via hen inzichten vanuit de gemeente verzamelen om invulling te geven aan onze verantwoordelijkheid om “het gesprek in de gemeente te stimuleren om gezamenlijk zorg te dragen voor een klimaat waarin ieder zich veilig kan voelen” (GR 16, art 1).

In samenspraak met de vertrouwenspersonen en al naar gelang de behoeften die ervaren wordt, zullen we toerusting en/of voorlichting organiseren. Hierbij nemen we ook catechisanten en leden van club/JV mee als eerste groep om aandacht aan te geven. Via KerkKlanken en de gemeente-App zal waar zinvol aanvullende communicatie plaatsvinden.

Een en ander blijft onder de aandacht via de jaarlijkse afstemming van vertrouwenspersonen met de kerkenraad. Ook binnen het jeugdwerk zullen passende en terugkerende momenten worden bepaald om er aandacht aan te geven.

Het thema veiligheid wordt ook een onderdeel van volgende beleidsplannen. Opgedane ervaring en de inbreng van de vertrouwenspersonen zullen elke beleidsperiode worden meegenomen.

De kerkenraad zal ook overwegen of en wanneer voor andere vormen van ongewenst of grensoverschrijdend gedrag extra beleid nodig is. Voorbeelden daarvan zijn pesten, ontgroening, machtsmisbruik, etc. In dat kader is het goed om te weten dat de jeugdraad via de jeugdouderling gevraagd is om na te denken over afspraken rond ‘ontgroening’ binnen het jeugdwerk.